

Geistligheden, ville de Herrer give dem fri for ved dette Lovforslag, naar Offerpligten bortfalder. Det er nemlig gjennem det nuværende Offerstyrem, at de Tiendefrie opfylde deres Forpligtelser, som „Danske Lov“ paabyder dem ved at sige, at de skulle give Præsterne den dem tilkommende Løn, og denne Offerpligt fritager det foreliggende Lovforslag dem for. Derfor kan det ogsaa i en vis Forstand siges, at her kaster man Noget ud i Grans, og det navnlig til saadanne Steder, hvor man allermindst skulde gjøre det, nemlig til det frie Hartkorn. Denne Tale om, at vi gjennem Tolben tage Arbejdernes Penge, og at vi ved at eftergive Tienden ville putte dem i Bøndernes Lomme, som det ærede Medlem for Veile Amts 2den Valgkreds sagde, det er en meget farvet Betegnelse. Jeg tror i Virkeligheden ikke, at den Betragtning holder Stik, naar man ser nøiere paa Sagen. Det maa være mig tilladt at gjøre en Bemærkning overfor det ærede Medlem for Maribo Amts 2den Valgkreds (Lund) i Anledning af det Regnestykke, han opstillede om, at Driften af en Landeindom paa 2 Tdr. Hartkorn vilde blive en Præst 900 Kr. dyrere end en Bønde. Det ærede Medlems Beregning halter saa meget, at han regner Kosten til en Karl og en Pige med i de 900 Kr. Skal det Regnestykke holde Stik, maa der ogsaa regnes Kost med til en Bøndemand og hans Kone, som selv drive deres Eiendom, ellers bliver Regnestykket galt. Det bliver altsaa 400 Kr., som det ærede Medlem allerførst maa tage fra de nævnte 900 Kr., inden det kommer til at passe. Det ærede Medlem vil maasse sige, at Præsten og hans Kone ogsaa skulle have Kosten, men det falder ikke med ind under den Beregning. De skulle dog have Kosten, enten de have Eiendom eller ikke. Vi tale her kun om, hvad det koster at drive Jorden, og det kunne Bøndemanden og hans Kone ligesaaletid gjøre uden Kost som Præstens Karl og Pige; det maa altsaa tages med begge Steder. Det ærede Medlem for Hjerteminde (N. Andersen) var det ærede Medlem for Maribo Amts 2den Valgkreds (Lund) behjælpelig; han kom ved sit Regnestykke til det Resultat, at en saadan Eiendom kun kunde give 76 Kr. i Dverskud. Jeg tror, at denne Sag kan tages meget mere praktisk. Det vil ikke være vanskeligt for en Præst, som har en saadan Eiendom paa 2 Tdr. Hartkorn, at faae den bortforpagtet. Vil han nøies med at faae fri Befordring og en 6—8 Potter Mælk daglig, er jeg overbevist om, at han vil faae overordentlig mange Liebhaveere til en saadan Forpagtning. Han kan faae meget Mere; men her taler jeg kun om en meget lempelig Afgift. Det har nu ikke Lidt at sige for en Præst, naar han faar fri Befordring og daglig Mælk og maasse nogle Lønder Korn til Brød. (Haastrup: Og Smør!). Smør maasse ogsaa (Haastrup: Og nogle hundred Kroner!) Sa,

jeg vil, som sagt, tage det meget lempeligt, idet jeg er overbevist om, at der ikke vil findes en eneste Præstegaard i Danmark paa 2 Tdr. Hartkorn, som Præsten ikke vil være istand til at faae forpagtet ud paa de Betingelser, at Forpagteren vil give ham fri Befordring, daglig Mælk og maasse nogle Lønder Korn og noget Smør til det daglige Ophold. Det er altsaa ikke uden Betydning med disse 2 Tdr. Hartkorn, der er tillagt Præsten; det er en væsentlig Hjælp til Præstens Lønning. Naar det ærede Medlem fra Hjerteminde (N. Andersen) udtalte, at de Lønningsafgifter, som findes i det her forelagte Lovforslag, ikke vilde blive meget fristende for de yngre Studerende til at gaa den theologiske Vej, vil jeg dertil svare, at det er mig overordentlig magtpaaliggende, at vi faae Lønningsafgifterne sat saaledes, at det ikke skulde være fristende i den Grad, at de skulle drive flere af de unge Mennesker, som ere gaede den studerende Vej, ind paa geistlig Virksomhed, end dem, som virkelig af Hjertet søle Krang dertil. Det er en stor Ulempe, og det har været saa i en Hvervælle, at mange af Præsteembederne vare saa fristende for de Studerende, at en Del Mænd bleve lokkede ind paa den Vej, som ikke havde Hjerte eller indre Kalb til at følge den. Derfor er det mig magtpaaliggende netop at faae Lønningsafgifterne saaledes af-fattede, at de ikke lokke flere Mænd ind paa den Vej end dem, som af Hjertet søle Kalb til at følge den. Jeg er efter mine Udtalelser her enig med den sidste ærede Taler i, at det var ønskeligt, at vi kunde bringe denne indre Sag ud af Verden. Det er ønskeligt paa mere end een Maade. (Th. Nielsen: Det sagde det ærede Medlem ikke.) Jo, det begyndte den ærede sidste Taler med at ønske i sin Indledning, at vi kunde bringe denne Sag ud af Verden. Men lad os da fra alle Sider arbejde alvorligt hen til det og til ved Siden af at faae denne Sag ud af Verden ogsaa at faae Tiendeafslønningsspørgsmaalet ud af Verden. Det vil bidrage til, at den Standsforskjel, som er saa uheldbringende her i Landet, kunde blive udjævnet. Lad os virke hen til at faae den udjævnet saaledes, at ikke visse Mænd, visse Klasser her i vort lille danske Samfund skulle have visse Forrettigheder fremfor andre, da haaber jeg, at den politiske Uenighed maasse ogsaa vilde udjævnes betydeligt, naar vi træffe en saadan Ordning. Men saalænge de bestaaende Forrettigheder holdes fast med Jernhaand, er der ikke Udsigt til, at vi kunne faae nogen mindelig eller nogen tilfredsstillende Forstaaelse mellem de forskellige politiske Partier, som nu desværre ere saa raadende her i Landet. Jeg skal derfor meget ønske, at denne Sag kunde komme et væsentligt Skridt fremad mod Maalet og faae en endelig og tilfredsstillende Løsning.

Clausen: Ja, det er jo en given Ting, at, naar en Sag har staaet paa Dagsordenen